

POSTANOWIENIE

Dnia 23 stycznia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Wiesław Kozielowicz (przewodniczący)

SSN Jerzy Grubba (sprawozdawca)

SSN Marian Buliński

Protokolant Danuta Bratkrajc

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Grzegorza Krysmanna

w sprawie **W. Ś.** w przedmiocie wydania wyroku łącznego

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 23 stycznia 2018 r.,

kasacji wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich na korzyść

od postanowienia Sądu Okręgowego w K. z dnia 30 grudnia 2015 r., sygn. akt VI K 252/15

**uchyla zaskarżone postanowienie i sprawę w przedmiocie
wydania wyroku łącznego przekazuje do ponownego rozpoznania
Sądowi Okręgowemu w K..**

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 15 listopada 2015 r. Dyrektor Zakładu Karnego zwrócił się do Sądu Rejonowego dla w K. o rozważenie możliwości wydania wyroku łącznego obejmującego skazania na dwie kary pozbawienia wolności, które **W. Ś.** wykonuje w tym Zakładzie.

Analiza sprawy doprowadziła do ustalenia, że **W. Ś.** skazana została następującymi wyrokami:

1. Sądu Okręgowego w K. z dnia 21 listopada 2013 r., sygn. akt VI K 37/13, za przestępstwo popełnione w dniu 28 stycznia 2013 r., na karę **3 lat pozbawienia wolności** z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby 6 lat.

Postanowieniem z dnia 17 czerwca 2014 r. zarządzono wykonanie warunkowo zawieszanej kary;

2. Sądu Rejonowego owodrzy w K. z dnia 28 października 2014 r., sygn. akt II K 609/14/K, za przestępstwo:

- popełnione do dnia 31 marca 2014 r., na karę **5 miesięcy pozbawienia wolności**,

- popełnione w dniu 30 kwietnia 2014 r., na karę **3 miesięcy pozbawienia wolności**,

- popełnione w dniu 30 kwietnia 2014 r., na karę **3 miesięcy pozbawienia wolności**,

- popełnione do dnia 19 kwietnia 2014 r., na karę **3 miesięcy pozbawienia wolności**,

które to kary jednostkowe objęto **karą łączną roku** pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby 4 lat;

3. Sądu Rejonowego w C. z dnia 30 stycznia 2015 r., sygn. akt 11 K 1106/14, za przestępstwo :

- popełnione w dniach 16, 22, 24 i 27 czerwca 2014r. oraz 9 lipca 2014r. w warunkach art. 91§1 k.k., na karę **roku i 8 miesięcy pozbawienia wolności**,

- popełnione w dniu 27 czerwca 2014 r. w warunkach art. 91§1 k.k., na karę **8 miesięcy pozbawienia wolności**,

które to kar jednostkowe objęto **karą łączną 2 lat pozbawienia wolności** z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby 5 lat;

4. Sądu Rejonowego w J. z dnia 19 marca 2015 r., sygn. akt II K 9/15, za przestępstwo popełnione w dniu 30 czerwca 2014 r., na karę **7 miesięcy pozbawienia wolności** z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby 5 lat;

5. Sądu Rejonowego w K. z dnia 26 maja 2015 r., sygn. akt II K 280/15/K, za przestępstwo popełnione w dniu 25 lipca 2014 r., na karę **6 miesięcy pozbawienia wolności**.

Sprawę przekazano do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w K., który w dniu 30 grudnia 2015r. w sprawie VI K 252/15 wydał postanowienie, którym:

- na podst. art. 572 k.p.k. umorzył postępowanie w przedmiocie objęcia wyrokiem łącznym kary orzeczonej w wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 21 listopada 2013r. w sprawie VI K 37/13,

- w pozostałym zakresie stwierdził swoją niewłaściwość i przekazał sprawę do rozpoznania Sądowi Rejonowemu w K..

Sąd Rejonowy wyrokiem z dnia 12 kwietnia 2016r. w sprawie II K 56/16/K umorzył postępowanie o wydanie wyroku łącznego obejmującego kary wymierzone wyrokami opisanymi powyżej w pkt 2-5.

Wyrok ten został zaskarżony apelacją Prokuratora Rejonowego w K..

Sąd Okręgowy w K. wyrokiem z dnia 1 lipca 2016r. w sprawie IV K 633/16 uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w K..

Natomiast Sąd Okręgowy w K. postanowieniem z dnia 24 października 2016 r. w sprawie VI K 132/16 umorzył postępowanie o objęcie wyrokiem łącznym wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 21 listopada 2013 r. w sprawie VI K 37/13, a w pozostałym zakresie ponownie sprawę przekazał według właściwości Sądowi Rejonowemu .

Postanowienie to zostało zaskarżone przez obrońcę skazanej.

Postanowieniem z dnia 13 grudnia 2016 r. w sprawie II AKz 408/16 Sąd Apelacyjny w K. utrzymał w mocy zaskarżone orzeczenie.

Obecnie, postanowienie SO w K. z dnia 30 grudnia 2015 r. zostało zaskarżone na korzyść skazanej kasacją wniesioną przez Rzecznika Praw Obywatelskich, w której podniesiono zarzut:

- rażącego i mającego istotny wpływ na jego treść naruszenie przepisów prawa karnego materialnego, to jest art. 4 k.k., polegające na zastosowaniu przez Sąd przepisu art. 85 k.k. w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 r., wskutek błędnego uznania, iż jest on względniejszy dla skazanej, w sytuacji, gdy to przepisy ustawy obowiązującej od dnia 1 lipca 2015 r. są dla skazanej względniejsze, albowiem w sposób bardziej korzystny dla niej kształtują wymiar kary łącznej, co skutkowało umorzeniem postępowania w przedmiocie objęcia wyrokiem łącznym kary orzeczonej w wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 21 listopada 2013 r., sygnatura akt VI K 37/13.

Podnosząc powyższe skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja wniesiona w niniejszej sprawie z pewnością nie może być oceniona jako oczywiście zasadna.

Istotą uchybienia, które zaistniało w niniejszej sprawie, wcale nie była obraza prawa materialnego, lecz procesowego – art. 572 § 1 k.p.k.

Rację miał bowiem Sąd Okręgowy wskazując w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia, że możliwe jest takie ukształtowanie kary łącznej, że korzystniejsze dla skazanej będzie zastosowanie (dawnej) ustawy karnej obowiązującej do 1 lipca 2015 r. Nastąpiłoby to wówczas, gdyby skazania wyrokami (wymienionymi na k. 2 – 3 niniejszego uzasadnienia) w pkt 2 – 5 objęte zostały karą łączną od roku i 8 miesięcy do 2 lat pozbawienia wolności, a jej wykonanie warunkowo zawieszono na okres próby w oparciu o art. 89 k.k.

W każdym innym przypadku, a więc gdy orzeczona zostałaby kara łączna pozbawienia wolności o charakterze bezwzględnym, korzystniejsza dla skazanej byłby wyrok łączny wydany w oparciu o przepisy „nowej” ustawy karnej, a więc z uwzględnieniem dyspozycji art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. (Dz. U. z 20 marca 2015 r. poz. 396). Zwłaszcza, bezdyskusyjnie, w sytuacji wymierzenia kary łącznej z zastosowaniem zasady pełnej absorpcji.

Jak widać z powyższego, wydając zaskarżone orzeczenie, Sąd Okręgowy prawidłowo dostrzegł, że w niniejszej sprawie dla ukształtowania kary łącznej możliwe jest sięgnięcie do przepisów ustawy karnej obowiązującej zarówno przed dniem 1 lipca 2015r., jak i po tej dacie.

Nie można zatem zarzucić temu Sądowi wprost, że nie stosując w niniejszej sprawie ustawy „nowej” naruszył art. 4 k.k.

Rzecz jednak w tym, że względność ustaw karnych, o której mówi ten przepis, a mogących mieć w niniejszej sprawie zastosowanie przy wydawaniu wyroku łącznego, winna zostać oceniona nie hipotetycznie, abstrakcyjnie, lecz poprzez porównanie konkretnej sytuacji skazanej na tle obydwu aktów prawnych.

Pierwszy etap kontroli względności ustaw kolidujących ze sobą w czasie powinno stanowić porównanie granic możliwej do orzeczenia kary (w tym wypadku łącznej) na podstawie starej i nowej ustawy.

Najczęściej ten etap jest zresztą wystarczający do rozstrzygnięcia tej kwestii. Nie można jednak na nim poprzestać. Porównywane powinny być bowiem wszystkie prawnokarne skutki zastosowania obu ustaw. Dostrzec należało zatem i to, że na podstawie jednej z nich istnieje możliwość takiego ukształtowania kary łącznej, iż możliwe byłoby wymierzenia kary pozbawienia wolności z warunkiem zawieszenia jej wykonania, a na podstawie drugiej, takiej możliwości nie ma. Możliwość taka i zrodzone z niej dla skazanej konkretne skutki, winny zostać ocenione.

Jeszcze istotniejsze na gruncie niniejszej jest sprawy to, że porównania takiego, jak opisane wyżej, mógł dokonać jedynie Sąd Okręgowy. Tylko bowiem ten Sąd mógł orzec każdą z możliwych do wydania w niniejszej sprawie kar łącznych – jeżeli widział możliwość i potrzebę połączenia kar względnych i bezwzględnych karą łączną o charakterze względnym, winien to uczynić. Co więcej, wobec treści art. 439 § 1 pkt 4 k.p.k. nie narażał się na opisane tam konsekwencje procesowe, rozstrzygając sprawę w obszarze właściwości sądu niższego rzędu.

Całkowicie błędna była zatem decyzja o umorzeniu postępowania w zakresie objęcia wyrokiem łącznym orzeczenia Sądu Okręgowego. Jeżeli bowiem Sąd ten widział możliwość orzeczenia kary łącznej obejmującej wyroki z pkt 2 - 5 i wymierzenia kary łącznej pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania winien wydać wyrok łączny takiej treści. Jeżeli zaś widział taką możliwość tylko hipotetycznie, a w realiach niniejszej sprawy, taka możliwość nie realizowała się, tym bardziej winien wyrokować, bo tylko ten Sąd był właściwy do objęcia wyrokiem łącznym kary opisanej w pkt 1.

Wydając zaskarżone postanowienie Sąd Okręgowy nie tylko uchylił się od wykonania ciążącego na nim obowiązku, ale stworzył wyjątkowo skomplikowaną sytuację procesową. Sąd Rejonowy w istocie został bowiem związany rozstrzygnięciem Sądu Okręgowego, które w sposób najdalej idący ograniczało jego swobodę orzekania. Chcąc bowiem „utrzymać się” w granicach swojej właściwości mógł jedynie orzec opisaną wyżej karę łączną z warunkowym

zawieszeniem jej wykonania. Jeżeli nie uznawał, że kara taka byłaby właściwą w realiach zawinienia skazanej i stopnia szkodliwości popełnionych przez nią czynów, nie mógł połączyć najsurowszej kary w wyroku łącznym, gdyż nie był do tego właściwy i wiązało go prawomocne postanowienie o umorzeniu postępowania z dnia 30 grudnia 2015 r. Jednocześnie wydanie takiego wyroku i orzeczenie kary łącznej było bezwzględny obowiązkiem sądu, ponieważ spełnione zostały ku temu ustawowe warunki – art. 85 § 1 k.k. Zaskarżona decyzja, czyniła zatem dalsze postępowanie o wydanie wyroku łącznego, dysfunkcyjnym.

Mając na uwadze powyższe rozważania, ponownie wypada stwierdzić, że na gruncie niniejszej sprawy, nie można mówić o naruszeniu art. 4 k.k., gdyż w istocie Sąd Okręgowy go nie zastosował. Nie dokonał bowiem wadliwego wyboru w sytuacji kolizji ustaw w czasie, lecz po przedstawieniu hipotetycznych możliwości orzekania w tym względzie, wydał zaskarżone postanowienie o częściowym umorzeniu postępowania o wydanie wyroku łącznego. Wadliwa jest zatem owa decyzja o umorzeniu postępowania, a naruszonym przepis, w oparciu o który decyzję tę błędnie podjęto – a więc art. 572 k.p.k. W niniejszej sprawie nie było podstaw do tego, aby Sąd Okręgowy umarzał, choćby częściowo, postępowanie o wydanie wyroku łącznego.

Jednocześnie uzasadnienie skargi, choć odnosi się do błędnie zakwalifikowanego uchybienia – jako obraza prawa materialnego – w sposób jednoznaczny opisuje zaistniałe w sprawie naruszenie prawa, miało ono rzeczywiście miejsce, a skarga została wniesiona na korzyść skazanej, broniąc jej niewątpliwie naruszonych praw. Nie budzi zatem wątpliwości, że pomimo opisanej wady kasacji, pozostając w granicach zaskarżenia i podniesionego zarzutu, Sąd Najwyższy mógł skargę tę uwzględnić.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy, Sąd Okręgowy winien samodzielnie rozstrzygnąć kwestię warunków do wydania wyroku łącznego.

Kierując się przedstawionymi względami, Sąd Najwyższy orzekł, jak na wstępie.